

ESKİ YUGOSLAVYA İÇİN MİLLETLERARASI CEZA MAHKEMESİ'NİN BANOVİC DAVASI KARARININ İNCELENMESİ

Araş. Gör. Elif UZUN*

Giriş

25 Ocak 1991'de Hırvatistan ve Slovenya'nın Yugoslavya'dan bağımsızlıklarını ilân etmesinin ardından, Yugoslavya topraklarında, Avrupa tarihinin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gördüğü en kanlı olaylar meydana gelmiştir. Olaylar sonucu hayatını kaybedenlerin sayısı yüz binlerle, mültecilerin sayısı ise milyonlarla ifade edilmektedir. Kamplarda toplanan insanlar yiyeceksiz ve ilâçsız bırakılmış, pek çok yerde sistematik bir şekilde kadınlara tecavüz edilmiştir. Yugoslavya'daki vahşetin medya aracılığıyla tüm dünyaya duyurulması, milletlerarası toplumun tepkisini çekmiştir¹. BM'nin olayları kınamasıyla başlattığı süreç², 25 Mayıs 1993 tarihli 827 Sayılı Karar ile, BM Şartı'nın VII. Bölümüne dayanılarak, *1991 Yılından Beri Eski Yugoslavya Bölgesinde İşlenen Milletlerarası İnsancıl Hukukun Ciddi İhlallerinden Dolayı Sorumlu Olan Kişilerin Yargılanması İçin Milletlerarası Mahkeme'nin* (Milletlerarası Mahkeme) kurulmasıyla sonuçlanmıştır.

827 Sayılı Karar'ın eki olarak kabul edilen *Eski Yugoslavya Milletlerarası Ceza Mahkemesi Statüsü*'ne³ göre, mahkemenin kovuşturacağı, 1991'den itibaren eski Yugoslavya topraklarında işlenen suçlar, dört gruptan oluşmak-

* Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Devletler Umumi Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi.

¹ Peggy E. RANCILIO, "From Nuremberg to Rome: Establishing an International Criminal Court and the Need for U.S. Participation", *University of Detroit Mercy Law Review*, Vol. 77, 1999, s. 165.

² 13 Temmuz 1992 tarihli 764 Sayılı Karar (S/RES/764), 13 Ağustos 1992 tarihli 771 Sayılı Karar (S/RES/771), 6 Ekim 1992 tarihli 780 Sayılı Karar (S/RES/780), 22 Şubat 1993 tarihli 808 Sayılı Karar. İlgili BM belgeleri için bkz. "Security Council Resolutions on the Establishment of the International Tribunal for the Former Yugoslavia", *Transnational Law and Contemporary Problems*, Vol. 7, 1997, ss. 129-34.

³ Milletlerarası Mahkeme'nin Statüsü için bkz. <www.un.org/icty/legaldoc-e/basic/statut/statute-feb06-e.pdf>, (28.06.2006).

tadır. Bunlar, 1- 1949 Cenevre Sözleşmeleri'nin ağır ihlali; 2- savaşta uyulması gerekli kuralların ihlali; 3- soykırım ve 4- insanlığa karşı suçlardır. Bu suçları kovuşturma yetkisi ve bireysel cezaî sorumluluk, Nüremberg Mahkemesi⁴ ile yerleşmiş ilkelere dayanmaktadır⁵.

Mahkemenin kurulması⁶ ile ilgili çeşitli tartışmalar olsa da, Mahkeme'nin yargıladığı suçların ağırlığı gözönüne alındığında, rolünün büyüklüğü ortaya çıkmaktadır. 16 Haziran 2006 itibariyle 161 kişi aleyhine yöneltilen suçlamanın 94'ü karara bağlanmış, bunların 46'sında mahkûmiyet kararı verilirken, 8'i beraat etmiştir. Temyiz aşamasında 14 dava bulunmakta, 12 kişinin ise yargılaması devam etmektedir.⁷

İnceleyeceğimiz karar, Mahkeme'nin Banovic Davası'nda⁸ vermiş olduğu karardır. Mahkeme kararını, 28 Kasım 2003 tarihinde, Mahkeme Başkanı'nın karşı oyuyla vermiştir. Predrag Banovic, sekiz yıl süreyle hapis cezasına çarptırılmıştır.

İncelemek için bu kararı seçmemizin nedenlerinden biri, Banovic'in, Eski Yugoslavya'da işlenen suçlarda emir yetkisine sahip olmaması, Keraterm kampında gardiyan olarak çalışmasıdır. Mahkeme, verilen emir neticesinde de olsa bu tür suçların cezalandırılması gerektiğinin altını çizmiştir. Diğer bir neden ise, Predrag Banovic'in Suç Kabulü Sözleşmesi (Plea Agreement) yapması ve bu Sözleşmenin yargılamadaki etkisini görmektir. Predrag Banovic, Pridejor bölgesinden gelen ve yargılamadan önce suçunu itiraf eden ilk kişidir.

Milletlerarası Mahkeme'nin kurulmasının üzerinden kısa bir zaman geçmesine rağmen, aldığı uzun yol, bir kez oluşturulan hukuksal mekanizmaların nasıl kendi varlıklarını dayattığını ve gereklerini uygulattıklarını göstermesi bakımından da son derece önemlidir⁹. Bununla beraber, Mahkeme'nin kararları incelendiğinde, işlenen suçlara karşı verilen cezaların az olduğu görülmektedir¹⁰.

⁴ Nüremberg Mahkemesi için bkz. Paul REUTER, "Nurenberg 1946-The Trial", **Notre Dame Lawyer**, Vol. 23, ss. 76-97.

⁵ Rancilio (dn: 1), ss. 167-8,

⁶ Mahkemenin kuruluşunun yasal dayanağı konusundaki tartışmalar için bkz. Tefvik ODMAN, "Eski Yugoslavya ile İlgili Uluslararası Ceza Mahkemesinin Kuruluşu ve Yasal Dayanağı", **AÜHFD**, C. 45, S. 1-4, 1996, ss. 143-51.

⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. "ICTY at a Glance", <<http://www.un.org/icty/glance-e/index.htm>> (28.06.2006).

⁸ Banovic Davası Yargılama Dairesi Kararı için bkz. <<http://www.un.org/icty/banovic65-1/trialc/judgement/ban-sj031028e.htm>>, (01.04.2006).

⁹ Gökçen, ALPKAYA, **Eski Yugoslavya için Uluslararası Ceza Mahkemesi**, Turhan Kitabevi, 2002, Ankara, s. 39.

¹⁰ Ör., *Erdemoviç* 5 yıl, *Tadic* 20 yıl, *Dosen* 5 yıl, *Mrdja* 17 yıl, *Prcac* 5 yıl, *Radic* 20 yıl, *Sikirica* 15 yıl, *Zigic* 25 yıl vs.

I. Karar

1. Sanık Hakkında Kısa Bilgiler

Sanık Predrag Banovic 28 Ekim 1969 yılında Bosna Hersek'in kuzeybatısında olan Prijedor kasabasında doğmuştur. Çatışmalardan önceki dönemde, garson olarak çalışmıştır. Evli ve bir çocuğu vardır.

Sanık, 1992 yazında Prijedor kasabasında meydana gelen olaylar nedeniyle 25 kalem suçtan dolayı itham edilmiştir. 8 Kasım 2001'de Sırbistan'da yakalanmış, 9 Kasım 2001'de Milletlerarası Mahkeme'ye teslim edilmiştir.

Sanık hakkındaki İlk İddianame (Original Indictment) birçok kez değiştirilmiştir. Son şekli olan Birleştirilmiş İddianame (Consolidated Indictment, bundan sonra, İddianame)¹¹, 5 Temmuz 2002'de nihai halini almıştır.

Sanık Banovic, Eski Yugoslavya'da Sırp birlikleri tarafından kurulan 3 büyük kamptan (Omarska, Trnopolje, Keraterm) biri olan Keraterm kampında gardiyan olarak çalışmıştır. Bu görevi dolayısıyla ortak suç girişiminde yer almıştır.

2. Sanık'a Yöneltilen Suçlar

İddianamedeki ilk suçlama Sanık'ın 24 Mayıs 1992 ve 30 Ağustos 1992 tarihleri arasında Bosnalı Müslümanlara, Bosnalı Hırvatlarla ve diğer Sırp olmayanlara karşı din, ırk ve siyasî temelde zulmetmiş olmasıdır.

İddianamede, Suçlama 1'le bağlantılı olarak Sanık'ın 24 Mayıs 1992 ve 30 Ağustos 1992 arasında, diğer kişilerle birlikte, Bosnalı Müslümanlara, Bosnalı Hırvatlarla ve diğer Sırp olmayanlara Keraterm kampında ırksal ve dinsel temelde zulmettiği¹² yer almıştır. Sanık Banovic'le ilgili olarak İddianame'de ileri sürülen zulüm eylemleri şunlardır: a- 7 mahkûmun öldürülmesi; b- Keraterm kampında birçok Sırp olmayanın dövülmesi; c- Keraterm kampında Bosnalı Müslüman, Bosnalı Hırvat ve diğer Sırp olmayan mahkûmların acımasız koşullarda, taciz, küçültme ve psikolojik kötü muamele altında hapsedilmeleri. Predrag Banovic, aynı zamanda ortak suç girişimindeki diğer iştirakçilerin ihmal ve eylemleri nedeniyle de cezaî sorumlulukla itham edilmiştir.

İleri sürülen bu eylemlerle bağlantısı doğrultusunda, İddianame'de Predrag Banovic'in 4 ek maddeden daha bireysel cezaî sorumluluğu olduğu ileri sü-

¹¹ İddianame için bkz. <<http://www.un.org/icty/indictment/english/mea-ci020705e.htm>>, (30.05.2006)

¹² Zulmetme suçu, din, ırk ve siyasi temellerde zulüm, Mahkemenin Statüsü'nün 5 (h) maddesi kapsamında cezalandırılan insanlığa karşı bir suçtur. Bkz. Karar (dn. 8), parag. 7.

rülmüştür. Bunlar: cinayet, Statünün 5 (a) maddesiyle uyumlu olarak insanlığa karşı bir suç; Statünün 3. maddesine uygun olarak savaş teamülünün veya hukukunun ihlâli; acımasız eylemler, Madde 5.(i)'ye (İddianame Suçlama 4) uygun olarak insanlığa karşı bir suç; ve kötü muamele, Statü Madde 3'e (İddianame Suçlama 5) uygun olarak savaş teamülü veya hukukunun ihlâli.

3. Karara İlişkin Genel Bilgiler

A. Suç Kabulü Sözleşmesi

Suçun kabulü, Anglo-Sakson Hukuk Sisteminin önemli özelliklerinden bir tanesidir. Kıta Avrupası Hukuk Sisteminde ise, sadece diğer deliller yanında bir delil olarak kabul edilir. Milletlerarası Mahkeme, Anglo-Sakson Hukuk Sistemi'nin etkisinde kalıp, sanığın mahkeme önünde suçunu kabul etmesine ve bununla duruşmanın sonlanmasına yer vermiştir¹³.

Kararda suç kabulünün (plea of guilty), yargılama masraflarının azaltılması, süreyi kısaltma gibi olumlu yönlerinin olduğu belirtilmiştir¹⁴. Bu nedenle de karmaşık davalara bakan Milletlerarası Mahkeme açısından önem kazanmaktadır. Suçun kabulü İçtüzük'ün¹⁵ Kural 62 ve Kural 62 bis'de düzenlenmektedir. Suç kabul edildiğinde belirli şartlar¹⁶ eğer yerine gelmişse, yargılama yapılmadan doğrudan hüküm aşamasına geçilmektedir¹⁷. Şartlar oluşunca sanık suçlu ilan edilir ve ceza için duruşma günü kararlaştırılır.

18 Haziran 2003'de Savcı ve Savunma İçtüzük Kural 62'ye uygun olarak aralarında Suç Kabulü Sözleşmesi'nin değerlendirilmesi için Ortak Önerge (Joint Motion) yapmıştır.

Suç Kabulü Sözleşmesi¹⁸ Predrag Banovic'in insanlığa karşı bir suç olan zulmetme suçunun hukukî niteliğinden ne anladığını yansıtan hükümler içer-

¹³ Yusuf AKSAR, *Uluslararası Ceza Mahkemesi ve Uluslararası Ceza Usul Hukuku*, Ankara: Seçkin 2003, ss. 113-114.

¹⁴ Karar (dn. 8) **parag.** 68.

¹⁵ İçtüzük için bkz. *Int.l. Legal Materials (ILM)*, vol: 33, 1994, ss. 484-489.

¹⁶ Bu şartlar Kural 62 *bis*'te belirtilmiştir. Buna göre;

a- Açıklamanın gönüllü yapılmış olması,
b- Bilerek yapılması,
c- İkircil olmaması,
d- Yargılama Dairesi'nin Suçun işlendiğine ve sanığın buna katıldığına ilişkin yeterli olgusal temel bulunduğuna ikna edilmesi,

¹⁷ Kural 62 *bis* son fıkra..

¹⁸ Suç Kabulü Sözleşmesi için bkz. <<http://www.un.org/icty/banovic65-1/ban-plea030516-e.htm>>, (25.05.2006).

mektedir. İddianame'de anlatılan şekilde zulümden dolayı suçlu bulunması için Savcının şu makul şüpheleri ispatlaması gerekmektedir; 1- söz konusu zamanlarda ve yerlerde, bir silâhli çatışmanın varlığı; 2- söz konusu zamanlarda ve yerlerde, sivil halka karşı doğrudan yaygın ve sistematik saldırı; 3- Sanığın eylemleri sivil bir topluluğa karşı doğrudan yapılan yaygın ve sistematik saldırı ile bağlantılı olduğu; 4- eylemlerin meydana geldiği bağlamda geniş bilgisinin olduğu; 5- Sanığın, mağdur veya mağdur topluluğuna karşı eylemlerini veya ihmallerini temel veya esaslı hak ihlâl etmek için işlemiş olduğu; 6- Sanığın ihlâli işlemeyi amaçlamış olduğu; 7- Sanık'ın eylemlerinin siyasal, ırksal ve dinsel temellerle işlenmiş olduğu; ve, 8- Sanık'ın eylemlerini ayrımcı veya zulmedici amaçla işlemiş olduğu¹⁹.

Savcı ve Savunma toplam 8 yıl isteme konusunda anlaşmışlardır. Yargılama Dairesi bu öneri ile bağlı değildir ve de uygun gördüğü cezayı vermede serbesttir²⁰.

Burada ilginç olan nokta, Suç Kabulü Sözleşmesi'nde Savcı'nın, suçun itirafını ve mahkûmiyetini takiben, Sanık'a karşı İddianame'de bulunan ve Suç Kabulü Sözleşmesi'nde belirtilmeyen bazı suçlamaları²¹ geri çekmeyi kabul etmesidir. Kararın ilerleyen sayfalarında suç kabulüne bu kadar değer vermenin itirafta bulunamayanları cesaretlendirebileceği üzerinde durulmuştur. Bu neden ve yukarıda belirttiğimiz nedenler suç kabulünün, bu kadar ağır olan suçlarla ilgili ithamları geri çekmeyi gerektirecek kadar değerli görülmesi üzerinde şüphe uyandırmaktadır.

26 Haziran 2003'de Ortak Önerge ile ilgili duruşmada Yargılama Dairesi 62 bis Kuralı'nın yerine getirildiğine karar vermiş ve sanığı suçlu bularak davayı sonlandırmıştır. Aynı duruşmada Savcı, Suç Kabulü Sözleşmesi'nde belirttiği gibi diğer eylemler nedeniyle cezaî sorumluluğuyla ilgili suçlamaları geri çektiğini tekrarlamıştır. Yargılama Dairesi de bu doğrultuda karar vermiş ve Savcı'nın geri çektiği suçlamaları reddetmiştir²².

3 Eylül 2003 tarihinde Sanık'ın suç kabulüyle ilgili olarak yapılan Karar Duruşması'nda Savcı ikrarın açık olmadığını, bilerek yapılmadığının ileri sürülebileceğini belirtmiştir. Savcı, Savunma'nın, Sanık'ın düşük rütbeli bir görevde olması dolayısıyla bağımlı olduğunu ve de üstlerinin ve suç işleyen diğerlerinin, onu ve diğerlerini suç işlemeye zorlayanların gücüne karşı direnemeyeceğini kanıtlamaya çalıştığını ileri sürmüştür. Savcı'ya göre suç

¹⁹ Karar (dn. 8) **parag.** 10.

²⁰ Suç Kabulü Sözleşmesi (dn.18) **parag.** 9.

²¹ İddianame'nin C ve F Ekinde belirtilen Keraterm kampında diğerlerinin yaptığı eylemler nedeniyle cezaî sorumluluğuyla ilgili suçlamalardır. İddianame (dn. 11).

²² Karar (dn. 8) **parag.** 13-14.

kabulü, adam öldürme için bir savunma olamaz. Dayak olayları içinse şüphelidir. Savunma buna karşılık olarak, suç kabulünün sadece hafifletici bir sebep olarak görülmesini istediklerini belirtmiştir. Yargılama Dairesi, suç kabulünün belirsiz olmadığına karar vermiştir²³.

B. Kararı Etkileyen Etmenler

Kararın 20-30. paragraflarında incelenilen olgusal temellerde şu noktalara değinilmiştir:

Bölgeden Sırp olmayan kişileri temizlemek, kalanları da boyun eğdirmek için tasarlanan bu kampların kurulması, ortak suç girişimini gerçekleştirmek için gerekli olmuştur. Bosna ve Hersek içinde Sırp Devleti plânlıyorlardı ve bu bölgeden Sırp olmayanların daimi olarak çıkartılması gerekmiştir.

Sanık Banovic, 3 büyük kamptan biri olan ve Dusko Sikirica²⁴'nin kumandasında bulunan Keraterm²⁵ kampında vardiyalı gardiyan olarak çalışmıştır. 3 kişi de kendi kumandaları altındaki gardiyanlarla ilgilenmektedir. Sanık Damir Dosen'in²⁶ emri altında çalışmıştır.

Keraterm kampındaki tutuklular tutuklulukları boyunca, aşağılayan, taciz eden, fiziksel ve psikolojik suiistimalde bulunulmaya ilâveten vahşi, acımasız ve haysiyet kırıcı koşullarda yaşadıkları, kampın Sırp olmayan tutukluların ölümleriyle veya psikolojik takatsizlikleriyle sonuçlanacak şekilde yönetildiği belirtilmiştir. Kampa getirilen tutukluların birçoğu, 1992'nin sıcak yaz ayları boyunca metal kapıların ardında olan odalarına alınmadan önce dövülmüştür.

Karardaki kamp koşullarıyla ilgili bölüm²⁷ kamp hayatının insanlık dışı uygulamalara yer veren bir durumda olduğunu gözler önüne sermektedir. Belirtilenlere göre; Kamptaki yaşam koşulları çok sağlıksızdır. Odalar çok kalabalık ve genellikle tutukluların yatması veya hareket etmesi için yeterli alan yoktur. Tutukluların giysilerini veya kuru ottan yapılmış yataklarını değiştirme şansları yoktu ve tıbbî bakım sınırlıdır. Yetersiz miktarda yiyeceklerle beslenmişlerdir ve sınırlı miktarda su alabilmişlerdir. Tuvalet ve kişisel temizlik olanakları yetersiz ve gayet sağlıksızdır. Tutukluların egzersiz yapma şansları yoktu ve temiz hava almak için düzenli olarak açık havaya çıkmalarına izin verilmemiştir.

²³ Karar (dn. 8) **parag.** 17.

²⁴ Dusko Sikirica 15 hapis cezasına çarptırılmıştır. Yargılama Dairesi kararı için bkz. <http://www.un.org/icty/sikirica/judgement/index_2.htm>, B.T. 5.5.2006.

²⁵ Keraterm kampı 23 Mayıs 1992'de kurulmuş ve 1,500 tutuklu barındırmıştır.

²⁶ Damir Dosen 5 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Yargılama Dairesi kararı için bkz. <http://www.un.org/icty/sikirica/judgement/index_2.htm>, B.T. 5.5.2006.

²⁷ Karar (dn. 8) **parag.** 26.

Tutuklulukları boyunca, Keraterm kampındaki çoğu tutuklu birçok kez, Banja Luka ve Prijedor'dan gelen "müfettişler" tarafından yürütülen sorgular için çağrılmışlar ve sorgulara giderken ve gelirkenki yolculuklarında şiddete maruz kalmışlardır.

Karar incelendiğinde, yaşanan olayların gerçek anlamda bir vahşet olduğunu gösteren olgulardan biri de tutukluların "ziyaretçilere" sunulmasıdır²⁸. Keraterm yetkilileri, aynı şekilde ziyaretçiler, düzenli olarak tutuklulara birçok kez vurmuş, onları kaba ve küçültücü muameleye maruz bırakmış ve bunların akabinde tutukluların birçoğu ölmüştür. Polis copu ve beyzbol kriketini de içeren silâhların ve araçların bütün çeşitleri dövme eylemlerinde kullanılmıştır. Dövmeler genellikle diğer tutukluların gözü önünde küçültücü ve haysiyet kırıcı emirler eşliğinde yapılmıştır. Özellikle Sırp olmayan politikacılar, önde gelen liderler ve Sırlara direndikleri bilinenler dövmek ve öldürmek için hedef alınmıştır. Dayaklar fiziksel ve ruhsal ciddi zararlara neden olmuştur. Dayaklardan sonra tıbbî bakım ya yetersiz yapılmıştır ya da hiç yapılmamıştır. Birçok tutuklu kampta sağ kalamamıştır. Cesetler, sık sık araçlara yüklenip, uzağa götürülüp Prijedor'daki Pasinac Mezarlığı'nda yakılmıştır. Bazı tutuklular, hücrelerinden görevlerini yerine getirmeleri için alınmışlardır ve bir daha hiç görülmemişlerdir.

Sanık, adı geçen kampta 20 Haziran-6 Ağustos 1992 tarihleri arasında görev almıştır. Bu zaman zarfında işlenen eylemleri gerçekleştirmek içinde gerekli ruh haline sahip olduğuna hükmedilmiştir. Kampta 5 kişinin²⁹ ölmesiyle sonuçlanan dayak olaylarına katılığını, 25 kişiye³⁰ ciddi zarar veren şekilde dövdüğünün ve 2 kişiye³¹ ateş ettiğini ve bunlardan dolayı sorumlu olduğunu kabul etmiştir³².

Karar verirken Statü ve İçtüzük'ün bazı maddelerinden yararlanılmıştır³³. Bu maddeler değerlendirildiğinde, uygun olan cezayı vermede, Yargılama

²⁸ Karar (dn. 8) **parag.** 27.

²⁹ Bu kişiler; Jovo Radocaj, Drago Tokmadzic, Jasmin a/k/a "Zvezdas", Dzevad Karabegovic ve Dzamal Mesic.

³⁰ Bu kişiler; Ramadan Bahonjic, Meho Kapetanovic, Faruk Hrnčić, Enver Modronja, Adib Bajric, Uzeir Causevic a/k/a Zejro, Saban Elezovic, Edin Ganic'i dövme, üç Alisic erkek kardeşi dövme, Armin, Edo ve üçüncü erkek kardeşin ilk adı bilinmiyor, Ismet Garibovic, Vasif Mujkanovic, Mujo Sivac, Sulejman Sivac, Misrad Karagic, Esad Islamovic, aile adıyla Mesic olan mahkum, Jasmin Ramadanovic a/k/a "Sengin", Suad Halvadzic, Besim Fazlic, Mehmed Avdic, Muharem Sivac, Mirsad Crljenkovic, Ismet Bajic

³¹ Bu kişiler; "Smail" diye çağrılan bir tutukluya ve diğer kimliği belirlenmemiş tutuklu

³² Karar (dn. 8) **parag.** 29-30.

³³ Statü mad. 24, İçtüzük Kural 100, 101.

Dairesi'nin değerlendirmesi gereken unsurların şunları içerdiği anlaşılmıştır: suçun ağırlık derecesi, cezayı ağırlatıcı herhangi bir neden, cezayı hafifletici herhangi bir neden ve eski Yugoslavya mahkemelerinde hapis kararı vermekle ilgili genel uygulama.

Caydırıcılık ve cezalandırma ilkeleri davada gözönüne alınan ilkelere, Uyarma ve rehabilitasyonun da davayla ilgili olarak sınırlı bir şekilde bağlantılı olduğu düşünülmüştür. Yargılama Dairesi, kararı belirlemede öncelikli unsurun, cezanın suçla eyleminin ağırlığına uygun olması olduğunu belirtmiştir³⁴.

1. Suçun Ağırlığı³⁵

Todorovic Davası'nda Yargılama Dairesi'nin³⁶ belirttiği gibi, zulmetme suçu niteliği gereği çok ciddi bir suçtur. Bu davada, Sanık aşağıdaki zulmetme eylemlerine katıldığını kabul etmiştir:

- (a) beş mahkumun öldürülmesi,
- (b) yirmi yedi tutuklunun dövülmesi,
- (c) Keraterm kampında Bosnalı Müslümanların, Bosnalı Hırvatların ve diğer Sırp olmayanların acımasız koşullarda, cinsel taciz, küçük düşürme ve psikolojik suiistimal içinde hapsedilmesi.

Yargılama Dairesi bu eylemlerin hem tek başına, hem de beraber düşünülmüş olduğunu ve son derece ağır suçlar olduklarını kabul etmiştir. Bu suçların işlenmesinde Predrag Banovic'in doğrudan iştiraki, aynı şekilde bilgisi dahilindeki diğer suçlar işlenirkenki varlığı, Yargılama Dairesi'nin hüküm verirken gözönüne aldığı unsurlardır³⁷.

Savunma, suçun ağırlığını ve Sanık'ın rolünü tayin ederken, Yargılama Dairesi'nin başka birkaç unsuru daha göz önüne alabileceğini ileri sürmüştür. İlk olarak, Savunma, Sanık'ın Keraterm kampındaki yetkililerin genel yapı-

³⁴ Karar (dn. 8) **parag.** 33-36.

³⁵ Bu nedenle Yargılama Dairesi, bu çeşitli etmenleri incelemesine, ilk olarak suçun ağırlığını gözönüne alarak başlamıştır. *Kupreskic Davasında* bu durumu şu şekilde belirtmiştir;

Verilen ceza suçlanan cezaî eylemin öz ağırlığını yansıtmalıdır. Suçun ağırlığının tespiti davanın belirli durumlarının, aynı şekilde suçta sanığın iştirakinin biçim ve derecesinin değerlendirmesini gerektirmektedir.

Kupreskic Davası Yargılama Dairesi kararı için bkz. <<http://www.un.org/icty/kupreskic/trialc2/judgement/kup-tj000114e.pdf>>, (05.07.2006), **parag.** 852.

³⁶ *Todorovic Davası* için bkz <<http://www.un.org/icty/todorovic/judgement/index.htm>>, (01.07.2006), **parag.** 32.

³⁷ Karar (dn. 8) **parag.** 42.

si içinde en düşük rütbede olduğunu ileri sürmüştür. Ne aynı vardiyadaki gardiyanlardan sorumludur, ne de kampta suç işleyen “ziyaretçiler” üzerinde yetkisi vardır. Keraterm kampında bir gardiyan olarak Sanık, tutukluların koşullarını düzeltecek pozisyonda değildir. İkinci olarak, beş kişinin ölmesine neden olan dövmelelere katılmasına rağmen, hiç kimseyi öldürmeye niyetlenmediğini kanıtlanmaya çalışmaktadır. Üçüncü olarak, Savunma Keraterm kampı ve Prijedor’da bütün bölgeye hakim olan saldırgan savaş zamanı propagandasına genç, eğitimsiz ve toy bir insan olarak, Sanık’ın yenildiğini belirtmiştir³⁸.

Bu meselelerin ilki, tartışmalı değildir. Sanık, hiçbir rütbe almamıştır ve Keraterm kampında bir gardiyanıdır. Sanığın, genel olarak Prijedor Sırp liderlerinin cezaî plânlarında önemli bir rol oynadığı söylenemez. Ayrıca, suçların işlenmesine Sanık’ın iştiraki, Keraterm kampında görevde olduğu zamandaki eylemleri ile sınırlıdır. Yargılama Dairesi’ne göre bu durum Sanık’ın mahkûm edildiği suçların ciddiyetini veya onları işlediği durumları değiştirmez. Aynı zamanda görevinin değeri cezanın belirlemede sonuca götüren değildir³⁹.

Celebici Davası’nda⁴⁰ Temyiz Dairesi bu değerlendirmeyi aşağıdaki gibi yorumlamıştır:

Bir derecelendirme yapmak, bütün bir emir komuta zinciri içerisinde düşük seviyede olanların hepsi için düşük bir ceza verilmesi sonucunu doğurmaz. Aksine, bir ceza “sanığın suça katılım biçim ve derecesi kadar olayların tekil sonuçlarını da dikkate almayı gerektiren” suçun ağırlık seviyesini dâima yansıtmalıdır. Bazı durumlarda, hafifletici nedenlerin varlığına ve sanığın emir komuta zinciri içindeki üstün konumda olmamasına rağmen, suçun ağırlığı çok şiddetli bir cezanın verilmesinin gerekçesini oluşturabilir⁴¹.

Sanık, sorumluluğunu özellikle ciddî suçlar için kabul etmiştir. Keraterm kampında acımasız koşullarda geçen tutukluluğun sonuna kadar tutuklulara uygulanan dövme, küçültme, cinsel taciz ve güçsüzlüklerini psikolojik olarak suiistimal etmeye ve cinayetlere iştirak ettiğini kabul etmiştir. Yargılama Dairesi suçun ağırlığı nedeniyle bu unsurları dikkate almıştır⁴².

İkinci konu olan Sanık’ın ruh halinin, tespit edilse bile, suçun ciddîliğini de-

³⁸ Karar (dn. 8) parag. 44.

³⁹ Karar (dn. 8) parag. 45.

⁴⁰ Celebici Davası Temyiz Dairesi kararı için bkz. <<http://www.un.org/icty/celebici/appeal/judgement/cel-aj010220.pdf>>, (30.06.2006).

⁴¹ Celebici Davası (dn. 40) parag. 847.

⁴² Karar (dn. 8) parag. 46.

giştirebileceği söylenemez. Bu davada, Sanık beş kişinin ölümüne neden olmayı da içeren zulmetme suçundan mahkûm edilmiştir. Yargılama Dairesi, Sanık'ın bu dövmelere, ciddi bedensel zarara veya mağdurların ölümüne neden olma amacıyla iştirak ettiği sonucuna ulaşmıştır⁴³.

Üçüncü konu olan savaş propagandasının rolü, açık olarak, Sanık'ın cezaî eylemlerinin ağırlığını etkilemeyeceği ve hafifletici nedenlerle bağlantılı olarak gözönüne alınmasının daha uygun olduğu sonucuna varılmıştır⁴⁴.

Savcı, suçun ağırlığının değerlendirilmesiyle ilgili olarak, üç aya kadar tutuklu kalan tutukluların sivil olduklarını ileri sürmüştür. Yargılama Dairesi, mağdurun sivil olmasının suçun ciddiyetini etkilediğini kabul etmiştir. Bununla beraber, mağdurların sivil olması, durumu zorunlu olarak suçu ağırlaştırmadığına karar vermiştir⁴⁵.

2. Ağırlaştırıcı Sebepler

Savcı, mağdurların savunmasız olmasının ağırlaştırıcı sebeplerden olduğunu ileri sürmüştür. Ancak Yargılama Dairesi, tamamen suçla ilgili olan durumların suçun ağırlığı tespit edilirken dikkate alındığını belirtmiştir⁴⁶.

Ayrıca Savcı, ağırlaştırıcı sebep olarak kasten görev ihmalinin dikkate alınabileceğini ileri sürmüştür. Keraterm kampında bir gardiyan olarak, Sanık tarafından işlenen suçların, kampta tutukluları koruma görevini kasten ihmal olduğunu belirtilmiştir. Savcı, Keraterm kampında bir gardiyan olarak, Sanık'ın bu koşullar altında tutukluların durumunu olabildiğince rahatlatabileceğini; bununla birlikte Sanık'ın onları kötü hale getirmeyi tercih ettiğini kanıtlamaya çalışmıştır. Bu doğrultuda, Yargılama Dairesi, insan yaşamı ve haysiyeti için bütünüyle saygısızlık olan kötü davranma ve dövme ile, Sanık'ın görev esnasında tutuklular üzerindeki yetkili pozisyonunu suiistimal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Yargılama Dairesi, görevi kötüye kullanmayı ağırlaştırıcı sebep olarak görmüştür⁴⁷.

3. Hafifletici Sebepler

Savcı, suçun ve sorumluluğun kabulünün, hükmü hafifletici bir sebep olarak düşünülebileceğini ileri sürmüştür. Savunma, Yargılama Dairesi'nin aşağıdaki unsurları hükmü hafifletici olarak dikkate alabileceğini belirtmiştir: (i) suç kabulü; (ii) pişmanlık; (iii) Predrag Banovic'in rütbesi ve kolluk yetkile-

⁴³ Karar (dn. 8) **parag.** 47.

⁴⁴ Karar (dn. 8) **parag.** 48.

⁴⁵ Karar (dn. 8) **parag.** 49.

⁴⁶ Karar (dn. 8) **parag.** 52-53.

⁴⁷ Karar (dn. 8) **parag.** 54-55.

rindeki alt pozisyonu; (iv) kişisel durumlar ve Sanık'ın karakteri; ve (v) Birleşmiş Milletler Tutuklu Birimi ("UNDU") içinde Sanık'ın davranışı.

Savcı, belli bir işbirliğinin olduğunu ve gelecekteki işbirliği için de söz verildiğini kabul etmiştir. Ancak Savcı, işbirliğinin seviyesinin "önemli" olarak nitelendirilemeyeceğini belirtmiştir. Diğer taraftan Savunma, sanığın suçunu kabul ederek, Savcı ile görüşme, ve gelecek işbirliği için söz vererek önemli işbirliğini sağladığını ileri sürmüştür. Savcı ile görüşmelerin içeriğinin bir taslağı gizli bir ek içersine koyulmuştur. Savunma, polis yetkilileri içindeki verilen düşük rütbe ile, Sanık'ın zorunlu olarak Savcı'yı ilgilendirebilecek özel bilgilere sınırlı olarak ulaşabildiğini belirtmiştir. Bununla beraber, Savunma Sanık'ın, Prijedor'da ve Keraterm kampında bilgisi dahilinde olan olayların, sağladığı bilginin sınırlı da olsa neden "önemli" işbirliği olarak nitelendirilmediğinin bir sebebi olmadığını belirtmiştir. Bu durumda, Yargılama Dairesi işbirliğini önemli bulmuştur.

Yargılama Dairesi, Savcı ile işbirliğinin genel olarak hükmün hafifleticisi olarak değerlendirildiğini belirtmiştir. Bununla beraber, *Plavsic Davası*⁴⁸'nda belirtildiği gibi, bunu yapmadaki başarılı olamama ağırlaştırıcı bir durum değildir. Bu davada, Yargılama Dairesi, Savcı tarafından da kabul edildiği gibi, Sanık'ın, Savcı ile görüşmeyi kabul ederek işbirliği için istekli olduğunu gösterdiğini belirtmiştir⁴⁹.

Yargılama Dairesi Sanık'ın düşük rütbesini suçun ağırlığı incelenirken değerlendirdiği için bir daha incelememiştir. Sanık'ın Mahkeme nezaretindeyken iyi ve işbirlikçi tutumu hakkındaki Savunma'nın iddialarını kabul etmiştir.

a. Suç Kabulü

Sanık, Mahkeme'nin içtihatları temelinde aşağıdaki nedenlerle suç kabulünün, hafifletici neden olarak kabul ettiğini ileri sürmüştür: (1) dürüstlüğü gösterir ve itham edilen ya da bilinmeyen failleri cesaretlendirir; (2) Mahkemenin kendi yargı yetkisindeki suçlarla ilgili olarak gerçekleri bulma görevine katkıda bulunur; (3) barışı kurmaya ve bu Mahkemenin diğer bir görevi olan topluluklarla uzlaşmaya katkıda bulunur; (4) diğerlerinin yanında incelemeler, vekalet ücreti ve davanın geneli için önemli olan maddi kaynağı kurtarmaktadır; (5) bazı mağdurların ve tanıkların vermede kararsız kaldıkları kanıtlar da yardımcı olabilir⁵⁰.

⁴⁸ *Plastic Davası* Yargılama Dairesi kararı için bkz. 42 ILM 2003, ss. 322-354, parag. 64

⁴⁹ Karar (dn. 8) parag. 61.

⁵⁰ Karar (dn. 8) parag. 66.

Savunma, Banovic'in davanın başlamasından önce suçunu kabul eden Prijedor'daki olaylardan dolayı itham edilen ilk kişi olduğunu ileri sürmüştür. Suç kabulünün, Sanık'ın dürüstlüğünü ve gerçeğin ortaya çıkması hususundaki ahlâk anlayışını gösterdiğini belirtmiştir⁵¹.

Suç kabulünün hafifletici bir sebep olarak değerlendirilmesi genellikle kabul edilmektedir. Bu ilke, bu Dava'dan önce de birçok davada kabul edilmiştir. Örneğin, *Erdemovic Davası*'nda⁵², Yargılama Dairesi suç kabulünün dürüstlüğü gösterdiğini belirtmiştir. Ayrıca, suçu kabul edenin diğer yakalanan sanıklara veya kim olduğu bilinmeyen failere cesaret verebileceğine değinmiştir. Benzer biçimde, *Todorovic Davası*'nda⁵³, Yargılama Dairesi kural olarak suç kabulünün sanığın alacağı cezayı indirmeye neden olduğuna karar vermiştir. Suç kabulü, bu davada olduğu gibi, yargılamanın başlamasından önce yapıldığında Mahkeme'nin zamanını ve uzun bir davanın kaynaklarını kurtardığından kamu yararı meydana getirmektedir. Ayrıca, mağdurları ve tanıkları mahkemede yaşanacak stresten kurtarmaktadır. Yargılama Dairesi, böylece Predrag Banovic'in suç kabulünün hafifletici bir etmen olabileceğine karar vermiştir⁵⁴.

b. Pişmanlık

Savunma, Mahkeme'deki ve Ruanda için Milletlerarası Ceza Mahkemesi'ndeki ("ICTR")⁵⁵ önceki birçok davada pişmanlığın hafifletici bir neden olarak dikkate alındığını ileri sürmüştür. Sanık, "suç kabulünü Prijedor'da, özellikle Keraterm kampında, meydana gelen olaylarla ilgili olarak samimi pişmanlığının da bir ifadesi olduğunu" açıklamıştır. Sanık, savaş sürecini onaylamadığını ve düşmanlık duyduğunu belirtmiştir. "Seferberliği ve kamptaki rolünü engellemek için bir yol bulamadığından" dolayı üzülüğünü ifade etmiştir. Sanık, bütün mağdurlar için üzgün olduğunu eklemiş ve af dilemesinin ve pişmanlığını dile getirmesinin, "bu yaraların bir merhemi olarak ve Prijedor'daki bütün insanların uzlaşması ve savaştan önce var

51 Karar (dn. 8) **parag.** 67.

52 Prosecutor v. Drazen Erdemovic Sentencing Judgement için bkz. **37 ILM 1998**, ss. 1182-1201. Bkz. **parag.** 16 (ii).

53 Prosecutor v. Stevan Todorovic Sentencing J. , < <http://www.un.org/icty/todorovic/judgement/tod-tj010731e.pdf> >, (27.05.2006), **parag.** 80.

54 Karar (dn. 8) **parag.** 68-69.

55 1 Temmuz 1994'te, Güvenlik Konseyi'nin görevlendirdiği uzmanların, Ruanda'da sistematik bir soykırımla birlikte insancıl hukukun ağır bir şekilde ihlal edildiğini rapor etmeleri sonucunda, 16 Kasım 1994 tarihli 955 Sayılı Karar ile Ruanda Milletlerarası Ceza Mahkemesi'nin kurulmasına karar verilmiştir. Mahkemenin kurulmasının yasal dayanağı, Yugoslavya Mahkemesi'nde olduğu gibi, BM Şartı'nın VII. Bölümü olmuştur. Rancilio (dn. 1), s. 174.

olan durumun yeniden kurulmasına bir katkısı olarak anlaşılmasını” istemiştir⁵⁶.

Pişmanlığın hafifletici bir etmen olarak dikkate alınabilmesi için, Yargılama Dairesi'nin pişmanlık ifadesinin samimi olduğu konusunda ikna edilmesi gerekmektedir. Yargılama Dairesi, Sanık'ın Savı ile beraber 2 Haziran 2003'de İkrar Sözleşmesi imzaladığını gözlemlemiştir. 26 Haziran 2003'de suçun kabulüne dayanan mahkûmiyetinden önce, Sanık, suç ispatlanana kadar masum farz edilmesi hakkı dahil, Statü kapsamındaki bütün haklara, tam olarak sahipti. Sanık eğer sorumluluğu kabul etmeseydi, Statü tarafından ona tanınan hakları kullanabilecekti. Böylece Yargılama Dairesi, Sanığın hem Savcı ile görüşmeler ve hem de Karar Duruşması boyunca verdiği ifadenin samimi bir pişmanlığın ifadesi olduğu sonucuna ulaşmıştır⁵⁷.

c. Sanık'ın Kişisel Hali

Bu başlık altında Sanık'ın yaşı, medeni hali, hakkında daha önce verilmiş bir mahkûmiyet kararının olmaması incelenmiştir.

Yargılama Dairesi, belirli davalarda, yaşın hükmü hafifletmede ilgili bir etmen olarak gözönüne alındığını belirtmiştir⁵⁸. Sanık, suçlar işlendiği zaman 23 yaşındadır. Savunma tarafından sunulan bir çok ifade, savaştan önce Sanık'ın iyi karakterde olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadır. Prijedor'da başlayan çatışmadan kısa bir süre sonra, Sanık gardiyan olarak çalışmaya başlamıştır.

Yargılama Dairesi özetle, bu etmenlerin neredeyse her Sanık'ta olduğunu, daha önce cezanın hafifletilmesinde gözönüne alındığını belirtmiştir. Bu nedenle önemli bir rol oynayamayacağı sonucuna varmıştır. Yargılama Dairesi, cezalandırmanın bir amacı olan ıslahın hatırlanması gerektiğinin altını çizmiştir⁵⁹.

Sanık'ın kişiliğinin incelenmesini Novi Sad Üniversitesi'nde klinik psikoloji profesörü olan Dr. Miklos Biro yapmıştır. Dr. Biro'nun raporu, Savunma tarafından delil olarak Yargılama Dairesi'ne sunulmuştur. Raporda Sanık, vasaatın altında zekaya sahip, duygusal toyluk işaretleri gösteren normal bir kişi olarak tanımlamıştır. Ayrıca Sanık'ın tahriklere kolay kanabilecek bir ya-

⁵⁶ Karar (dn. 8) **parag.** 70.

⁵⁷ Karar (dn. 8) **parag.** 72.

⁵⁸ Örneğin Erdemoviç (dn. 52), **parag.** 16 (i); Prosecutor v. Furundzija Trial Judgement, **38 ILM 1998**, ss. 317-393, **parag.** 284; Blaskic Trial Judgement, <<http://www.un.org/icty/blaskic/trialc1/judgement/bla-tj000303e.pdf>>, (1.07.2006), **parag.** 778.

⁵⁹ Karar (dn. 8) **parag.** 76.

pıda olduğu belirtilmiştir. Sanık'ın babasının otoriter yapıda olduğuna ve Sanık'ın onu model aldığına işaret edilmiştir. Rapor, "Sanık'ın genel sosyal ve hukuk kurallarını anlayabilecek, aynı şekilde ihlallerinin sonuçlarını tahmin edebilecek durumda olduğu" ile sonuçlanmıştır⁶⁰. Yargılama Dairesi, Rapordaki Sanık'ın eylemlerinin yasal olmadığını değerlendiremeyecek durumda olabileceği etkisi yaratan yorumlarını ret etmiştir. Yargılama Dairesi, Raporun içinde tezatlar olduğunu belirtmiştir⁶¹.

Yargılama Dairesi mevcut olayda, ortalamanın altında zeka veya olgunlaşmamış veya tahrik edilebilir kişiliğinin hükmünün hafifletilmesine neden olmayacağına karar vermiştir. Yargılama Dairesi, Sanık'ın savaş propagandasına direnecek güçlü karakterde olmadığı iddiasını da kabul etmemiştir. Aynı zamanda Yargılama Dairesi, Sanık'ın Keraterm kampında tutukluları öldürme, dövme ve kötü muamelede bulunmaya gönüllü iştirak ettiğini düşündüğünü belirtmiştir. Ne Sanık'ın tehdit altında eylemde bulunduğu konusunda bir şüphe, ne de bu etkide herhangi bir kanıt vardır. Ayrıca Yargılama Dairesi, suç kabulünde, Sanık'ın eylemleri için tam sorumluluğunu kabul ettiğini belirtmiştir⁶².

Kunarac Davası' nda⁶³ Temyiz Dairesi'nin verdiği kararlar uyumlu olarak, Yargılama Dairesi tarafından Sanık'ın evli ve bir çocuklu olması durumu hafifletici bir neden olarak dikkate alınmıştır.

Savunma, Sanık'ın yalnız olan bazı tutuklulara, akrabaları veya arkadaşlarından belirli talepler geldiği zaman yardım ettiğini gösteren tanık ifadeleri sunmuştur. Aynı zamanda, Sanık'ın savaş boyunca bazı Bosnalı Müslümanlara ve diğer Sırp olmayan ailelere yardım ettiğini gösteren bazı ifadeler vardır. Genel olarak bu eylemlerin Keraterm kampında Sırp olmayan tutukluların refahının üzerinde herhangi bir önemli etkisi olduğu söylenmemiş, ancak bu durum Sanık'ın cezasını hafifletmiştir⁶⁴.

d. Eski Yugoslavya Mahkemelerindeki Uygulamalar

Statünün 24. maddesi ve İçtüzüğü'nün 101. Kuralı, Yargılama Dairesi'nden eski Yugoslavya mahkemelerinin genel uygulamalarını dikkate almasını gerektirmektedir.

⁶⁰ Karar (dn. 8) **parag.** 77.

⁶¹ Karar (dn. 8) **parag.** 78-80.

⁶² Karar (dn. 8) **parag.** 81.

⁶³ Prosecutor v Dragoljub Kunarac Radomir Kovac and Zoran Vukovic Judgement, Appeal Chamber için bkz. <<http://www.un.org/icty/kunarac/appeal/judgement/kun-aj020612e.pdf>>, (28.03.2006), **parag.** 362, 408.

⁶⁴ Karar (dn. 8) **parag.** 83.

Savcı, Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti (SFRY) Ceza Kanunu'nun 41 (1). maddesinin⁶⁵ hükmü belirlerken dikkate alınabilecek çeşitli etmenleri gözönüne serdiğini ileri sürmüştür. Bunlar suçun işlenmesinden sonraki davranışlarını veya failin kişisel hallerini içermektedir.

Hem Savcı, hem de Savunma eski Yugoslavya mahkemelerindeki hüküm uygulaması dikkate alınırken, Yargılama Dairesi'nin böyle uygulamalarla bağlı olmadığını kabul etmiştir⁶⁶.

Yargılama Dairesi, SFRY'nin Ceza Kanunu'nun hem madde 142'nin, hem de madde 41 (1) hükmü belirlerken yararlı olacağını belirtmiştir. Madde 142, Sanık'ın tutuklandığı zulüm suçuna tekabül eden suç eylemlerini yasaklamaktadır. Böylece Yargılama Dairesi, suçların işlenmesi anında SFRY'de geçerli olan hukuk kapsamında, Sanık'ın maksimum 20 yıl için hapsedilebileceğini gözlemiştir. Yargılama Dairesi hükmü belirlerken eski Yugoslavya'daki hüküm uygulamalarını gözönüne almıştır⁶⁷.

II. Cezanın Belirlenmesi⁶⁸

Sanık Predrag Banovic, belirgin özelliğinden dolayı, şiddetli cezayı hak eden insanlığa karşı bir suç olan zulümden mahkûm olmuştur. Sanık, Keraterm kampında tutuklulara karşı, şiddetli acı ve fiziksel zarar veren eylemlere iştirak ettiğini kabul etmiştir. Daha da önemlisi, Predrag Banovic beş tutuklunun ölmesine sebep olan dövmelere iştiraktan de mahkûm olmuştur. Verilecek herhangi bir hüküm, bu etmenleri zorunlu olarak yansıtmalıdır.

Yargılama Dairesi, Sanık'ın kamptaki görevi boyunca, insan yaşamına ve haysiyetine aldırmayarak, tutuklulara kötü davrandığına ve küçük düşürdüğüne, suiistimal ettiğine karar vermiştir. Keraterm kampındaki yetkililerin fazla olması gerçeği, mahkûm edildiği suçların ağırlığını değiştirmez.

Predrag Banovic'in suçu kabul etmesi ve pişmanlığını dile getirmesi, daha önce cezaî kaydının olmaması ve Birleşmiş Milletler Tutuklama Birimi'nde (United Nations Detention Unit, UNDU)'daki tavırları Yargılama Dairesi'nin hafifletici neden olarak değerlendirdiği durumlardır. Sanık'ın kişisel durumu da aynı zamanda değerlendirilmiştir. Hafifletmede aile durumlarını dikkate alırken, Yargılama Dairesi, suç zamanında Sanık'ın herhangi bir

⁶⁵ Madde; [...] cezalandırmanın önemine dayanan durumlar, (hafifletici ve ağırlaştırıcı nedenler) ve uygulamada, cezaî sorumluluğun derecesi, eylemin işlenmesine neden olan güdü, failin eski tavırları, kişisel durumu ve suç eylemini işledikten sonraki davranışı, aynı şekilde failin kişiliğiyle ilgili diğer durumlar. Karar (dn. 8) **parag.** 85.

⁶⁶ Karar (dn. 8) **parag.** 88.

⁶⁷ Karar (dn. 8) **parag.** 89.

⁶⁸ Karar (dn. 8) **parag.** 90-95.

çeşit ruhsal yetersizlik nedeniyle zarar gördüğünün hafifletmede dikkate alınması talebini ret etmiştir.

Suç Kabulü Sözleşmesi ve İçtüzük'ün Kural 62 *ter* (A) (ii)'ne uyumlu olarak, taraflar ortaklaşa sekiz yıllık bir hapis cezası verilebileceğini önermişlerdir. Yargılama Dairesi, sekiz yıllık bir mahkûmiyetin bu dava için uygun olacağına karar vermiştir.

Predrag Banovic, tutuklanmasından ve 9 Kasım 2001'de transfer edilmesinden beri UNDU'da alıkoyulmuştur. İçtüzüğün Kural 101 (C)' sine uygun olarak, Sanığın 716 gün tutan tutuklulukta geçen süresi cezasından düşülecektir. Kural 102 (A)'ya göre, hüküm verildiği gün işlemeye başlamıştır.

Banovic, 28 Temmuz 2004'de cezasını çekmesi için Fransa'ya gönderilmiştir⁶⁹.

Sonuç

Eski Yugoslavya'da yaşanan olaylar, 20. yüzyılın utancı olarak insanlık tarihine geçmiştir. Bu olaylarda yer alanların yargılanması için kurulan Milletlerarası Mahkeme, Nüremberg Mahkemesi'yle başlayıp Milletlerarası Ceza Mahkemesi ile sonuçlanan bir sürecin parçasıdır. Mahkeme'nin yaptığı yargılamaların pek az bir kısmı milletlerarası kamuoyunda yankı bulmuş, bunlar da, yüksek rütbeli ya da siyasî iktidarı elinde bulunduran kişiler olmuştur.

İncelediğimiz kararda yargılanan Sanık, olayların meydana gelmesinde emretme yetkisi olmayan, tanınmamış bir kişidir. Böyle bir kararın incelenmesinin, Mahkeme'nin işlevi konusunda aydınlatıcı olduğunu düşünüyoruz.

Kararda en çok dikkat çeken husus, Sanığın Savcıyla yaptığı işbirliği neticesinde suçu kabul etmesinin sonuca etkisidir. Sanık kendisine yöneltilen pek çok suçtan, suçu kabul etmesi nedeniyle kurtulmuştur. Anglo-Sakson hukuk sisteminde yer alan bu kurumun dayanağı, yargılamada tasarrufa olanak sağlamasıdır.

Bunun yanında incelememizde, Mahkeme'nin kararına ulaşırken dikkate aldığı hususlar da özetle ele alınmıştır. Mahkeme bu çerçevede, Sanığın samimi bir pişmanlık bildirmesini, Sanığın kişisel halini ve eski Yugoslavya'daki mahkemelerin uygulamalarını dikkate alarak karar vermiştir. Mahkeme, Sanığın görevli olduğu kamptaki eylemlerinde görevini suiistimal etmesini ağırlaştırıcı bir neden olarak görmüştür.

⁶⁹ Bkz. "ICTY at a Glance" (dn. 7).